

OLETAKO EUSKAL ADITZA

EUSKALKIEN BILLA

Puxana'tar Pedro, euskal gramatikalarari ezagunak liburu barri bat argitaratu dausku.

Gogoan daukagu Idazle ta adiskide onek Bergara'ko Batzar ospetsu aretan (Batuaren amargarren urtean Euskaltzaindiak egiña esan gura dogu), euskaltzainai egin eutsen itauna: Euskalkiai buruz azterpenak egitea zillegi ete dan.

Baietz esan eben euskaltzainak, zori onez. Errukarriak gu ezetz esan ba'lebe!

Eta baietz orren arauz, Puxana'k bere billaketa leanean jarraitu dau eta ona emen gaur lanaren fruitu eder bat: *Oletako Euskal Aditza*.

* * *

ERDERAZ

Liburu au erderaz idatzia da.

Zer esango dot? Txarto dagoala? Ez. Baiña neure ustez euskera ta erdera bietara egitea obeto izango zan. Edozelan be, erderaz egitea egoki dala uste dot, billaketa-arloetan lancan diarduen izkuntzalariak, askok beintzak, euskerea ondo ez dabe jakiten eta. Baiña euskeraz be bearrezkoa zan, euskal-iztegia aberastuteko beintzat.

* * *

ZEAZTASUNAK

Liburua Araba'ko Lege-Zardun Aldundiak eta bertako jakintza-taldeak argitaratu dautso Puxana'ri. Orrelan dirualdeko buruausteak alboratu ditu beintzat.

Alboan Euskal Filoloji-saileko Unibertsitatea be aitaizten da.

Oleta'ko eleizearen irudia dakar liburuak azalaren erdi-erdian.

Eta gainean bertan, gero barruan barriro, gaien laburpena: Ika-jokoak, Leintz ibarretik, Angiozar-ibarretik, Zeanuri'tik eta Mungia'tik artuak.

Sarreran, Endrike Knörr'ek 1977'ko azaroan idatzitako «HITZÑO» (!) bi: Puxana'ren bizitzako jakingarri batzuk, argitaratzeko laguntza, eta Alfonso Irigoieni esker oneko berbak.

Araba'ko Aldundiak berak, bere irarkolan irarria da. Aurten ain zuzen.

* * *

GAIK

Sarrera labur bat egiten dautso Puxana'k bere billaketa-liburu oneri. Lenengo Oleta'ko euskerea bere lekuan jarzen dau, bizkaieraren barruan, Otxandio'kotik eta Aramaio'kotik ondo bereiztuta.

Gero liburuaren iru zatiak aurkezten ditu: Aditz laguntzaille igarokor eta igarogaitzarena, lenengoa; orixe berori ika-jokoan, bigarren; aditz soilaren jokabide igarokorra ta igarokaitza ika ta zuka, irugarrenean. Amaitzeko Oleta'ko euskeraz esaldi batzuk.

Laguntzalleai, izenez gogoratuta, esker ona agertzen dautse.

Urrengo, lur-irudi bi dakar; Araba'rena bata Aramaio non dagon adierazteko eta Aramaio'rena bestea, Oleta non dagon agertzeko.

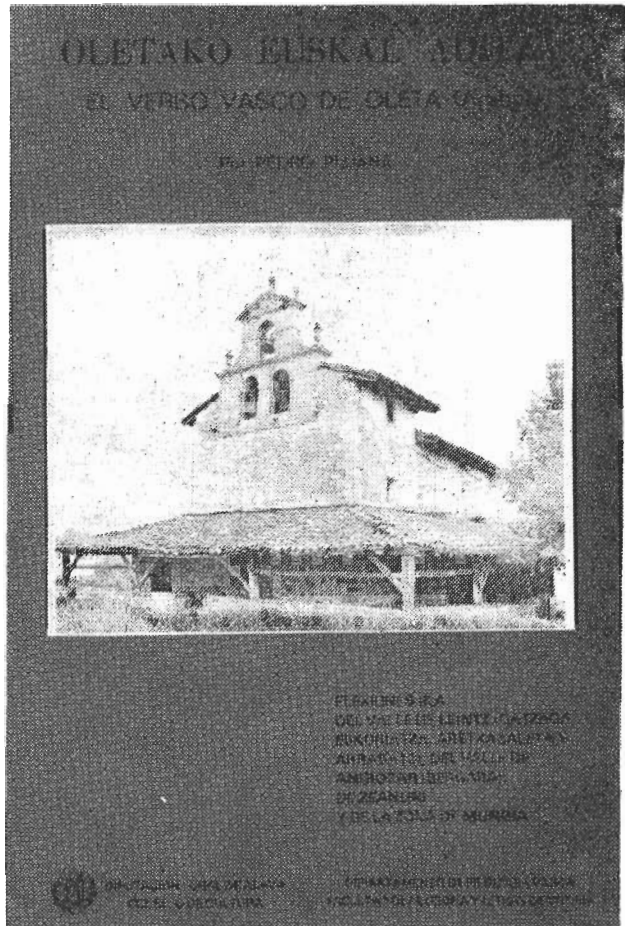
* * *

ZER ESAN?

Lan au guztiz txalogarria da. Amar urte dira izkelki edo dialektolana zentzuz eta zeatz egin bear dala esan eta ezan diardudala eta olako lantxu bat agertzen dancan benetan poztuten naz.

Euskera batua egiteko bearrezkoa zan lenengo dialektoloji edo izkelki-lana: Abotsak, iztegia, itz-osotzea ta joserrea kontuan dala egin bearreko lana, lan aundia ta sakona, lur-irudietan, mapetan, ezarri bearreko lana, magnetofon-mintzak ugari erabiliz egin-bearreko; izkuntzalariak *Atlas Lingüístico* esaten dautsoena daukat gogoan.

Lan ori egiteko bideetan oso atzera gagoz: Ez dago dirurik, ez dago langille gertaturik, ez dago egiteko gogorik... Eta ori barik inora ez goaz izkuntzaren bideetan eta baren bideetan.

Puxana'k, eztabaidak alde batera itzita, egin egiten dau. Eta ori da txalogarria benetan. Are-garau bat baiño ez ba'da be, egin, ekarri.

Baiña utsak lan guztiak ditue. Sarritan utsak barik, eretxi ezbaridin ondoenak izaten dira.

9'garren orrialdean, *na, za, da...* «morfemas de paciente» diño. Ez ete da *n, z, d...* «morfema de paciente» eta *a* ori beste zerbait?

10'garren orrialdean: «Hay casos en que la tercera persona *da* en el habla popular es *é*; *Aitte etorri dé?*... *Ez, ezte etorri*». *Da* aldatze ori aurreko *i'k* egiña dala uste dot, orregaitik *Ezta etorri...* izango dala uste dot, *a* ta *e* alkatzen ez badira beintzat. Ori ikusteko, begitu *ez da joan*, ez da izango *ez de joan*.

13'garren orrialdean: *Zeinttezen*, nire ustez eta zalantza barik, *zeinttezen* ñ'gaz izan bear dau, ostantxean *i'k* ezin leike agogaiñeratu *n* bitartean dala *t* ori, *i'ren* indarrez ñ biurtuta gero bai.

Eta *i'ren* ostean *n* agertzen dancan beti esaten da ñ eta ori sarritan kontuan artu bearreko zan liburuan: zienkez, zienkeze, geinkez... Ori bear dan lez artzeko «palatografoak» bearko litzakez.

19'garren orrialdean —*dx*— ta *z* ordezko *x'ren* azterpena ez dago ondo eginda, aldakuntza orrek ez dauko beste iturririk *i'ren* abots-indarra baiño. Eta au liburu guztirako da balioko.

* * *

ZORIONAK ETA ESKERRAK

Azterpen zeatza egiteko, idaz-lan au ez da toki egokia eta gainera zabarkerietara sartzea be ez da gauza ona.

Billaketa-lan ederra da Puxana'k egin dauana, zorionak eta eskerrak emon bearrean gagoz berari eta euskerea sakon-sakonetik ezagutu gura daben ikasle eroapentsuak badauke zer irakurri.

OLAZAR'tar Martin'ek